

romantikát keresni — nem tett hiábavaló utat. Talált történelmi romantikát, talált idillikus búvóhelyet érzelmes szerelmesek számára és ott volt a régi világ kedves, szinte *heutigenszerű* *köcsmaromantika* is, az utolsó talán.

Döng a csákány...

Krudy ur lovagjai azonban fájo szívvvel járnak mostanában Óbuda ódon házai között. Egyetlen felmetszett has az egész városrész: az óbudai hid kérdése előtérbe lépett, egymás után sajátítják ki a házakat, *döng a csákány, egymás után válnak romhalmazokká régi ismert házak.*

Ki ne emlékeznék a régi hangulatos „*Gernedl*”-re? A Lajos-utca híres óbudai kocsmájára, melyet egykori tulajdonosai már régen eladtak, de a régi néven élt tovább is színhelye lévén sok vidám estének, szövdő szerelmeknek. A dús gazdag óbudai patricius familia eladta a vendéglőt és a kisajátítókkal, a rombolókkal már az utódnak kellett harcát megvívnia. A harc izgalmas volt és az új idők győztek, melyek azt mondták, a kocsmát másutt is állhat, ez a hely kell a hidnak.

Óbudai polgárok mesélik, hogy a Gernedl tulajdonosa *ennek a harcnak lett tavaly hősi halottjává.* Belehalt az izgalmakba.

Aztán eltűnt a régi Óbudának talán legérdekesebb, legmulatságosabb helye, a „*Bródy kávéház*” is. Néhány éve meghalt *Bródy Náci*, a kövér, mindig tréfára kész tulajdonos. Özvegye és fiai vezették tovább ezt a kedves óbudai specialitást, amíg nem jött a kisajátítás és a csákányok el nem lünették a föld színéről.

De a Bródyak szívós emberek. Tovább mentek és folytatják az üzemet a Koronában.

Szomorú újsgót tudok mondani a szerelmeknek is. A hid áldozata lett a régi, kedves, *biedermeyer* hangulatu „*Tomasek*” is, a *cukrászda*. Hiába, a zsidó templomtól a Szentháromság-terig kell a hely, a cukrászdnak is ott kellett hagyni régi helyét.

Végig a Dunaparton felbontott utest jelzi, hogy Óbudán haldoklik a romantika, hogy helyet adjon a tárgyilagosságnak, a hidnak.

S ennek a hullámain még Ujlakon is érzik, ahol kisajátították a híres Pfeifert is hatalmas, hangulatos kertjével. Hiába is tagadnánk: rossz idők járnak a romantikára, meghalt a Tabán, haldoklik a regényesség Óbudán is és fájdalom, a legtovább tartó haldoklásnak is halál a vége.

VÁNDOR KÁLMÁN

A haldokló romantika nyomában

Hát a régi Buda romantikája kihalóban van. A Tabánt már évekkel ezelőtt elsöpörte az új idők szele, melynek ezuttal „városrendezés” volt a neve. Eltűntek a romantikus sikátorok, melyek mélyén minden este vidáman, érzelmesen szólt a „sramlizene.” Eltűntek az „*Avarok*”, nyoma sincs a régi „*Szedárjának*”, talán csak a *Ziegler* maradt meg fenn a domboldalon *Kalmár Tibor* magyar nótáival és *Kakuk* őrzi lent a mélyben a régi Buda hangulatát. Igaz, hogy azóta szörnyű előkelő lett a *Kakuk, két asztalánál is hirdeti emléktábla, hogy ott királyi herceg szórakozott magyar muzsika mellett.* Az egyiknél *egyik északi ország trónörököse*, a másiknál walesi herceg korában a későbbi VIII. Edward király, ma *Windsor hercege*.

Egyébként pázsit fedi azt a földet, ahol olyan kedves tabáni hangulat uralkodott még néhány esztendővel ezelőtt.

Tabánból Óbudára

Ami romantika maradt, azt Óbudán lehetett megtalálni. A tabáni esték lovagjai áttértek a betes villamos utvonálára és *Krudy Gyula* ur kocsmáit keresték fel egy kis kvaterkázásra. A szerelmesek pedig Tabán zezugos utcácskái helyett az óbudai régi temetőben andalogtak, elérzékenyülten állva meg *Mágnás Elza* siremléke előtt vagy a *kiscelli kastélynál*, melynek *ablakából Schmidt Miksa* szokott bucsuzni esténként szerelmese sirjától.

Óbuda vette át a Tabán szerepét, sok apró kocsmájával, muzsikás estéjével és az íróvilág bohémabb rétegével. *Krudy Gyula* meleg szemei sok író, művészt csábítottak ki Óbudára a Kéhlinéhez, másik kocsmának meg *Babay József*, az ismert író a nevezetessége, aki *mielőtt bejutott volna a Nemzeti Színházba és a Petőfi Társaságba*, inségesebb, bohémebb korszakában itt zongorázott az idogatóknak somogyi nótákkal, meg pesti slágereket.

Történelmi romantika

A kocsmaromantikához azután néhány esztendeje eljött Óbudára a történelmi romantika is. Megindult a kósza hír, végigcsörgedezett a Flórián-térről a Polgár-térre, a Lajos-utcán már sebessodrú patakocská volt, a Zsigmond-téren megduzzadt és a Margit-hid tájékán már hömpölygött a kósza hír:

— *Titokzatos dolgokat találtak Óbudán. A Flórián-téren beomlott a járda és alatta óriási üreget találtak. Egy kiképzett nagy földalatti tér*

van ott, melyből két koromsötét alagút vezet tovább. Egyik a Calvin-utca felé, ahol most a református templom áll, a másik pedig a Bécsi-ut alatt megy fel a kiscelli kastélyba.

Aztán jöttek a többi „titkok.” — Tudod, úgy jöttek rá — hangzott a susmulás —, hogy régen a Calvin-utcában *kolostor* volt, *barátok* laktak benne és ezt kötötte össze az alagút a másik kolostorral, ami a kiscelli kastély volt.

Hát persze, *nem éppen így igaz* a dolog, ilyen romantikusan, de azért *a valóság is eléggé regényes.* A Flórián-tér uttestén csakugyan van egy vasajtó s alatta csakugyan van egy üreg: *egy hatalmas méretű gőzfürdő, amit még a rómaiak építettek.*

Persze a felfedezés nem olyan új, mint ahogyan a kósza hír állította. *Csak a pestiek nem tudták*, akik ekkor fejezték fel Tabán hijján Óbudát. *Még Mária Terézia uralkodott, amikor megtalálták ezt a római gőzfürdőt.* A műemlék fölé megőrzés céljából huztak is boltozatot.

De azért a kósza hír — már ami a kolostor-mesét illeti — nem is volt olyan alaptalan. Mert a Calvin-utcában, *az óbudai házak alatt csakugyan van egy kis történelmi romantika.* Sőt! Kulturdokumentum!

Egy Szent István-horabeli bazilika maradványa.

„Azon Ó-Budán, melyet faluszerűen laknak...”

Hogy egészen előkelő forrásra hivatkozzak, már *Mátyás király korának egyik püspöke* megírta, hogy *„azon Ó-Budán, melyet faluszerűen laknak, van egy felépítésénél, szerkezeténél és művészeténél fogva nagyszerű bazilika, mely valóban méltó arra, hogy bármely híres városban emelték volna.”*

Ez a püspök *Rozcanus* volt, az említett bazilika pedig a mostani református templom és parókia tájékán állott. Kereste már *Salamon Ferenc* is, de csak akkor találták meg romjait, amikor a mai lelkészlak épült. S ez a lelet igen értékes, mert a tudományos körök felfogása és kutatásai szerint az épületet *vagy maga Szent István alapította s akkor a legelső magyar keresztény templomok közül való, vagy Nagy Lajos király édesanyjának, Erzsébet királynénak volt a palotája.* Köröskörül még ma is ürekszerűen lemélyített kertek vannak, amelyek a prépostságot körülvevő *sáncárok* lehettek.

Ma: aki a Tabán elmúltával Óbudára ment